

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému Sociálna dimenzia globalizácie – prínos politiky EÚ k rovnomernému rozdeleniu úžitku globalizácie

KOM(2004) 383 v konečnom znení

(2005/C 234/10)

Komisia sa dňa 26. mája 2004 rozhodla na základe článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva konzultovať Európsky hospodársky a sociálny výbor na tému Sociálna dimenzia globalizácie – prínos politiky EÚ k rovnomernému rozdeleniu úžitku globalizácie

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená prípravou prác výboru na uvedenú tému prijala svoje stanovisko dňa 15. februára 2005. Spravodajcami boli pán Tom Etty a pani Renate Hornung-Draus.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 415. plenárnom zasadnutí konanom 9. a 10. marca 2005 (schôdza z 9. marca) prijal počtom hlasov za: 59, proti: 15, zdržalo sa hlasovania: 2 nasledujúce stanovisko:

1. Všeobecné poznámky

Európsky hospodársky a sociálny výbor,

1.1 víta oznámenie Komisie pod názvom Sociálna dimenzia globalizácie KOM(2004) 383 v konečnom znení – prínos politiky EÚ k rovnomernému rozdeleniu úžitku globalizácie popisujúce špecifickú úlohu, ktorú môže Európska únia zohrať s cieľom, aby globalizácia bola spravodlivým procesom pre všetkých,

1.2 zastáva názor, že Európska únia môže významným spôsobom prispieť k vytvoreniu sociálnej dimenzie globalizácie vďaka vlastnej histórii a skúsenostiam získaným na základe rozsiahlej a úspešnej regionálnej integrácie, pričom netvrdí, že prínos EÚ je modelom, ktorý by sa mal presadzovať do najmenších detailov všade na svete,

1.3 berie na vedomie výsledky špeciálneho stretnutia zorganizovaného 17. decembra 2004. Zúčastnili sa na ňom odborníci z Medzinárodnej organizácie práce (ILO), Svetovej banky a MMF, ktorí prezentovali svoje názory na úlohy ich organizácií v súvislosti so sociálnou dimenziou globalizácie⁽¹⁾. EHSV zverejní správu z tohto špeciálneho stretnutia ako aj referáty jednotlivých prednášajúcich,

1.4 zdôrazňuje význam prístupu ku globalizácii založeného na hodnotách vzhľadom na koncepcie tvoriace jadro sociálneho trhového hospodárstva. Tieto aspekty sú individuálna zodpovednosť, rešpektovanie právneho štátu, rešpektovanie práv jednotlivca a súkromného vlastníctva, transparentnosť, integrita, ľudská dôstojnosť, rovnosť a sloboda, základné práva odborárskych organizácií a pracovníkov, fungujúce vzťahy medzi sociálnymi partnermi, všeobecný prístup ku vzdelaniu a odborným kvalifikačným kurzom bez ohľadu na pohlavie a vysoká úroveň sociálnej ochrany. Tieto aspekty podopierajú kľúčové prvky prístupu EÚ ku globalizácii:

⁽¹⁾ Stretnutia sa zúčastnili nasledovní odborníci:

- pán Gerry Rodgers, Priama integrácia, ILO
- pán Dominique Peccoud, osobitný poradca, Vonkajšie vzťahy a partnerstvá, ILO
- pani Haleh Briedi, osobitná zástupkyňa v európskych inštitúciách, Úrad Svetovej banky
- pán Pierre Dhonte, osobitný zástupca v Európskej únii, MMF

— stabilné inštitucionálne štruktúry,

— efektívne verejné služby a služby vo všeobecnom, resp. verejnom záujme,

— silný sociálny a občiansky dialóg,

— investície do ľudského kapitálu a

— kvalita zamestnania,

1.5 súhlasí s názorom Európskej komisie, že svetové trhové hospodárstvo prinieslo množstvo významných vymožeností a má veľký produktívny potenciál vzhľadom na hospodársky, politický a sociálny vývoj a vytvorilo viac a lepších pracovných miest, pričom akceptuje zistenia Svetovej komisie o sociálnej dimenzii globalizácie (World Commission on the Social Dimension of Globalisation – WCSDG), že opatrenia otvárajúce trh a finančné a hospodárske aspekty doteraz prevažovali, pričom boli ignorované ich sociálne dôsledky, a že tieto pravidlá a politika sú výsledkom systému všeobecného riadenia (governance), ktoré nedostatočne zohľadňuje záujmy a potreby slabších hráčov,

1.6 poukazuje na aktuálnu štúdiu Svetovej banky⁽²⁾, ktorá konštatuje, že otvorenie trhov a ekonomická integrácia prispeli k výraznému hospodárskemu pokroku rozvojových krajín, ktoré dokázali vstúpiť na globálne trhy výroby a služieb. V kombinácii s ďalšou štúdiou Svetovej banky z februára 2003, ktorá analyzuje zmenšenie rozdielov v príjmoch a zníženie mzdovej diskriminácie, ako aj zlepšenie hospodárskej výkonnosti, vysoký počet pracovníkov organizovaných v odboroch a dobré vzťahy medzi sociálnymi partnermi⁽³⁾, zdôrazňuje táto štúdia potrebu rovnováhy medzi ekonomickými a sociálnymi hodnotami, načo sa zameriava aj WCSDG, keď poukazuje na problematiku chudoby vo svete globalizácie,

⁽²⁾ Globalisation, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy (Globalizácia, rast a chudoba: Budovanie inkluzívnej svetovej ekonomiky), Svetová banka, Washington, 2002

⁽³⁾ Unions and Collective Bargaining. Economic effects in a global environment (Odbory a kolektívne vyjednávanie. Ekonomické dôsledky v globálnom kontexte), Svetová banka, Washington, 2003

1.7 konštatuje, že hoci globalizácia priniesla veľa pozitívnych dôsledkov, zostáva chudoba, ktorú možno priamo spojiť s nárastom neformálnej ekonomiky a ktorá je jej príčinou a zároveň dôsledkom, jednou z najväčších výziev na svete,

1.8 konštatuje, že problémy súvisiace s chudobou sa vyskytujú predovšetkým v krajinách vylúčených z globalizácie: dve miliardy ľudí pod hranicou chudoby na celom svete žijú najmä v krajinách, ktoré sa nepodieľajú aktívne na globalizácii a riskujú, že budú v rámci svetovej ekonomiky marginalizované,

1.9 potvrdzuje, že aj rozvojové krajiny, ktoré možno charakterizovať ako rozvíjajúce sa ekonomiky (emerging market economies) s vysokým hospodárskym rastom majú problémy a že s chudobou možno bojovať len vtedy, ak sú znižované rozdiely a ak sa v praxi presadí formálna hospodárska súťaž v celom hospodárstve ako aj efektívne opatrenia sociálnej politiky,

1.10 potvrdzuje jedno z kľúčových posolstiev správy WCDSDG, že zmeny sa musia začať na národnej úrovni: sociálny vývoj je proces, ktorý musí prebiehať zdola nahor a všetky inštitúcie – národné a miestne – zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri podporovaní integrácie a zabezpečovaní, aby čo najviac ľudí mohlo využívať výhody globalizácie a boli zároveň ochránení pred jej negatívnymi dôsledkami. Pre spravodlivé rozdelenie prínosov globalizácie má kľúčový význam, aby sa sociálny a občiansky dialóg založený na silných, reprezentatívnych, nezávislých a zodpovedných zástupcoch rozvíjal vo všetkých krajinách a regiónoch,

1.11 dobré miestne, národné, regionálne a všeobecné riadenie (governance) založené na Univerzálnej deklarácii ľudských práv a Kľúčových pracovných normách a Deklarácii základných ľudských práv Medzinárodnej organizácie práce (ILO) je dôležitým základom pre liberalizáciu obchodu, globálny rast a rozvoj. EHSV podporuje EÚ pri iniciovaní diskusie na medzinárodnej úrovni zameranej na vytvorenie základu pre celosvetové environmentálne normy.

2. Špecifické poznámky: Prínos politiky EÚ

2.1 EHSV zastáva názor, že EÚ môže zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore a presadzovaní sociálnej dimenzie globalizácie. Výbor môže aktívne presadzovať politiku, ktorá by presvedčila vlády o nevyhnutnosti spravodlivého legislatívneho a právneho rámca, o rešpektovaní vlastníckych práv, nákladovo efektívneho riešenia konfliktov a vymáhania plnenia zmluvných ustanovení, prístupe k vzdelávaniu a školeniam, primerane regulovaných finančných inštitúciách a prístupe k nim, spravodlivom daňovom systéme a uznaní centrálnej úlohy ľudského rozvoja. Cesta k týmto cieľom by však nemala viesť k nárastu obchodu bez dopadu (alebo dokonca s negatívnym dopadom) na trvalo udržateľný vývoj, k liberalizácii finančných trhov bez fiškálnej a sociálnej regulácie, k nespravodlivým podmienkam

pri zavádzaní sociálnych kompenzácií a reštrukturalizácií v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a zdravotníctva a k rastúcej nerovnosti vo všetkých krajinách, vrátane priemyselných krajín. Ak chce EÚ zohrávať túto úlohu efektívne, tak Komisia ako aj členské štáty budú musieť starostlivo zharmonizovať vlastnú politiku v podstatných oblastiach.

2.2 Európska komisia vyvinula množstvo nástrojov, ktoré sú podľa názoru EHSV vhodné na dosiahnutie pokroku v sociálnej dimenzii globalizácie. Tieto nástroje sú bilaterálne a regionálne dohody, vývoj a externá spolupráca, obchodná politika, prístup rozvojových krajín na trh, podpora súkromných iniciatív v oblasti sociálneho rozvoja a presadzovanie systému riadenia (governance) na globálnej úrovni. Výbor poukazuje na aktuálne stanoviská, ktoré predložil ku všetkým uvedeným nástrojom (pozri prílohu 2). Výbor sa stotožňuje s názormi Komisie vzhľadom na potenciál týchto nástrojov, pričom však chce zdôrazniť, že preferuje multilaterálne dohody. EHSV zdôrazňuje, že EÚ by mala pokračovať v poskytovaní stimulov v záujme ďalšej podpory obchodu medzi rozvojovými krajinami (tzv. „south-south trade“).

2.3 Bilaterálne a regionálne dohody môžu pomôcť nasmerovať vývoj do oblasti dobrého systému riadenia (governance), právneho štátu, ľudských práv a demokratizácie. EHSV podporuje rokovania o bilaterálnych/regionálnych dohodách medzi EÚ a jej obchodnými partnermi, a to za predpokladu, že sú založené na politických a ekonomických, sociálnych a environmentálnych východiskách v rámci multilaterálneho systému obchodu alebo ako jeho doplnok. Prioritou musia byť realizovateľné dohody, ktoré povedú k veľkému objemu obchodu a významným výhodám pri vstupe na trhy (tovar, služby a investície). Všetky tieto zmluvy musia byť úplne v súlade s ustanoveniami WTO. EHSV zdôrazňuje význam prediskutovania a monitorovania týchto zmlúv vzhľadom na ich dopad na sociálnu dimenziu a víta myšlienku pozvať medzinárodné organizácie, ako napr. ILO, k účasti na takomto procese.

2.3.1 V tejto súvislosti výbor so záujmom sleduje zámer Komisie vytvoriť nové spoločné mechanizmy v bilaterálnych zmluvách na prediskutovanie a monitorovanie relevantných aspektov sociálnej dimenzie globalizácie, pričom iné medzinárodné organizácie by mohli byť prizvané k účasti („Spoločné bilaterálne observatóriá“). Takéto nástroje môžu efektívne demonštrovať zodpovednú úlohu slobodných a nezávislých sociálnych partnerov ako aj ostatných relevantných organizácií občianskej spoločnosti, ako napr. organizácií poľnohospodárov, spotrebiteľských a environmentálnych organizácií, atď. a EHSV, ktorý ich zastrešuje, vidí v tejto súvislosti vlastnú funkciu, pričom využije svoje skúsenosti získané pri organizovaní občianskej spoločnosti cez národné hranice, vrátane rozvojových krajín, predovšetkým v kontexte krajín Mercosur, AKP a Euromed (*).

(* EHSV má štruktúru pracovných skupín, spoločných konzultačných výborov, okrúhly stôl a kontaktné skupiny s rôznymi geografickými regiónmi na svete.

2.4 EHSV zastáva názor, že je potrebné venovať osobitnú pozornosť „Európskej susedskej politike“. Výbor je presvedčený, že tento prístup na zintenzívnenie vzťahov s krajinami susediacimi s EÚ na východe a na juhu môže významne prispieť k sociálnemu rozvoju v týchto krajinách, keď súčasťou takejto spolupráce sú regionálny rozvoj, zamestnanosť a sociálna politika. Skúsenosti vyplývajúce zo spolupráce s bývalými kandidátskymi, teraz členskými štátmi v období pred rozšírením EÚ preukázali určité pozitívne dôsledky pre prístupujúce krajiny.

2.5 Dodržiavanie ľudských práv (vrátane práv zamestnávateľov, zamestnancov i odborárskych organizácií, ako boli stanovené v Konvenciách ILO 87 a 98) a demokratizácia v tretích krajinách sú základnými témami na presadenie rozvoja a demokracie. Existuje silné prepojenie medzi dobrým systémom riadenia (governance), vrátane boja proti korupcii, rešpektovania právneho štátu, ochrany ľudských práv a základných slobôd a kvality súdництва. EHSV v tejto súvislosti pripomína, že dohody o ľudských právach sú dohodami medzi štátmi. Povinnosti, ktoré tieto zmluvy zakladajú, sú na prvom mieste povinnosťami štátov. Európska komisia by mala podporovať členské štáty, aby v plnej miere rešpektovali tieto povinnosti a aby sa zapojili do medzinárodného dialógu, aby si štáty lepšie uvedomovali svoje povinnosti v tomto ohľade a mala by ich upozorniť na ich zodpovednosť za sociálny rozvoj. Keď sa medzinárodné normy implementujú do národných legislatív a ostatných relevantných národných právnych predpisov, stanú sa záväznými pre fyzické i právnické osoby, t.j. pre občanov i pre podniky.

2.6 Tieto priority by sa mali uplatňovať aj v rámci externej spolupráce a asistencie pri rozvoji: zmena začína na národnej úrovni, čo je jedným z kľúčových posolstiev WCSDG. EHSV je presvedčený, že je dôležité zamerať sa na jednotlivé oblasti v rámci komplexnej zosúladenej politiky rozvoja.

2.6.1 Takéto prioritné oblasti môžu mať dôstojné pracovné podmienky⁽⁵⁾, ktoré má zahŕňať rozvoj integrovanej politiky zamestnanosti so zámerom vytvoriť produktívne, trvalé zamestnania, využiť zručnosti pracovníkov v rámci súčasných a budúcich pracovných požiadaviek, zlepšiť pracovné podmienky a zvyšovať životný štandard. Takéto politické postupy by mali viesť k produktívnejším a lepším pracovným miestam v ekonomike, k zaradeniu nezamestnaných do pracovného procesu a k sústredeniu verejných a súkromných investícií a medzinárodnej pomoci do najproduktívnejších oblastí.

2.6.2 Vzdelávanie je ďalšou prioritnou oblasťou: prispôbenie vzdelávania potrebám trhu práce a poskytnutie nevyhnutných základných poznatkov a zručností. Podniková sféra pritom zohráva rozhodujúcu úlohu tým, že pomáha spoluvytvárať túto oblasť spolu so sociálnymi partnermi a vládami a sprostredkúva informácie o tom, ktoré zručnosti a schopnosti bude ekonomika požadovať v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte.

(5) Pozri: „Decent work“ (Dôstojná práca), ILO

2.6.3 Ochrana sociálnej ekonomiky, organizácií, ako sú napr. družstvá, ktoré kombinujú trhový prístup a sociálne aspekty a ktoré fungujú ako tvorcovia hospodárskeho a sociálneho blahobytu, by mala byť prioritou pri spolupráci s rozvojovými krajinami a pri pomoci, ktorá k nim smeruje.

2.7 Je potrebné vyvinúť politiku v oblasti migrácie, ktorá zareaguje na meniace sa trendy a aktuálny vývoj na trhu práce a ktorá zohľadní Medzinárodnú konvenciu OSN o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov, ako aj súvislosti medzi hospodárskymi, sociálnymi, politickými aspektmi, obchodom, prácou, zdravotníctvom, kultúrou, bezpečnosťou, zahraničnou politikou a politikou podpory rozvoja v rámci multilaterálneho rámca založeného na právach. EHSV zdieľa názor generálneho tajomníka OSN, ktorý vyhlásil v Európskom parlamente v januári 2004: „*Len prostredníctvom spolupráce – bilaterálnej, regionálnej a svetovej – môžeme budovať partnerstvá medzi prijímacími a vysielajúcimi krajinami, ktoré sú v záujme oboch strán, vytvoriť z imigrácie hybnú silu rozvoja, účinne bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi, dohodnúť sa na spoločných normách zaobchádzania s prisťahovalcami a riadenia imigrácie*“.

2.8 Medzinárodný obchod je čoraz dôležitejší pre všetky ekonomiky a môže byť kľúčom k zmierneniu dôsledkov chudoby. Skúsenosti niektorých rozvojových krajín, ktoré vytvorili konkurencieschopnú výrobnú sféru, ukazujú, že proaktívna a proexportná stratégia založená na vytvorení konkurenčnej výhody na základe kvality, a nie na základe nízkych miezd, je nevyhnutná pre rozvoj schopnosti exportovať. Predpokladom úspechu však je súbežne prebiehajúci proces strategickej integrácie do svetového hospodárstva so súčasnou podporou národných rozvojových priorít, vrátane miestnych rozvojových iniciatív, ktoré sú osobitne dôležité a ktoré by preto mali byť podporované. Tento proces musí mať sociálnu dimenziu. V tejto súvislosti je potrebné venovať osobitnú pozornosť prípadom vykorisťovania (ženských) pracovných síl vo väčšine tzv. exportných výrobných zón (export processing zones – EPZ). EHSV zastáva názor, že príslušné medzinárodné organizácie by mali vynaložiť koordinované úsilie, aby zastavili zneužívanie práv pracovníkov v týchto EPZ. Európska komisia i členské štáty EÚ by toto úsilie mali aktívne podporovať.

2.9 Politika EÚ v oblasti obchodu/investícií a rozvoja by mala v plnom rozsahu podporovať ciele globálnej politiky EÚ a mala by byť aj integrovaná. EHSV podporuje ciele Všeobecného systému preferencií EÚ (GSP), ale vznáša otázku, či obsiahnuté stimuly (v oblastiach životného prostredia, sociálnych vecí a anti-drogovom režime) nie sú spojené s príliš rozsiahlou administratívou na strane importéra, na základe čoho využívajú chudobnejšie krajiny a malé podniky, ktoré by mali z tohto systému profitovať, tento systém len v obmedzenej miere. EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby sa zamerala na podporu ratifikácie a legislatívnej a praktickej implementácie základných pracovných noriem ILO v krajinách prijímajúcich pomoc a aby naplánovala do vyhodnotenia v roku 2005

opatrenia s cieľom maximalizovať prospech pre príjemcov. Do tohto vyhodnotenia by mali byť v plnom rozsahu zapojení sociálni partneri a iné relevantné organizácie civilnej spoločnosti.

2.10 So zreteľom na Smernice OECD pre multinárodné podniky odporúča EHSV, aby Európska komisia iniciovala informačnú kampaň s cieľom upozorniť podniky a ich európske podnikové rady na tento dôležitý a užitočný nástroj. Jeho nezáväzný charakter by mal zostať zachovaný, no štáty, ktoré dokument podpísali, by ho mali ďalej propagovať a povzbudzovať multinárodné podniky, aby ho dodržiavali. Pritom je potrebné zabrániť tomu, aby prepojenie smerníc a obchodných zmlúv s tretími štátmi nebolo interpretované ako nová forma protekcionizmu. Komisia by mala podporovať OECD, aby motivovala štáty, ktoré nie sú členmi OECD, k dodržiavaniu týchto smerníc. To isté platí pre Tripartitnú deklaráciu zásad ILO o multinárodných podnikoch a sociálnej politike.

2.11 So zreteľom na podporu súkromných a dobrovoľníckych iniciatív pre sociálny rozvoj zastáva EHSV názor, že podniky môžu prispieť k pokroku sociálneho rozvoja. Sociálna zodpovednosť podnikov je koncepcia popisujúca, ako národné a multinárodné podniky môžu uplatniť princíp trvalo udržateľného rozvoja vo vlastnej podnikateľskej činnosti. EHSV v tomto kontexte poukazuje na svoje stanovisko, týkajúce sa Zelenej knihy, nazvanej „Podpora európskeho rámca sociálnej zodpovednosti podnikov“ (CES 355/2002). Sociálna zodpovednosť podnikov nie je iba otázkou vytvorenia a zabezpečenia pracovných miest, ale ide pritom o vývoj lepších pracovných miest s adekvátnou ochranou zdravia a bezpečnosťou pri práci, tiež s ohľadom na potreby postihnutých osôb a podporu kultúry celoživotného vzdelávania. Sociálne zodpovedné správanie znamená, že podniky aktívne uplatňujú existujúce sociálne pravidlá a zasadzujú sa o to, aby vo vzťahoch s relevantnými aktérmi vládol duch partnerstva.

2.12 Zlepšenie systému riadenia (governance) na národnej a globálnej úrovni je ďalším kľúčovým posolstvom správy WCDSDG. Čo sa týka globálnej úrovne, súhlasí EHSV s názorom, že rozhodujúci význam má posilňovanie multilaterálneho systému medzinárodných organizácií. Kľúč k systému dobrého riadenia (governance) na globálnej úrovni je intenzívnejšia a zosiahlejšia politická koordinácia medzi jednotlivými organizáciami. Tento systém musí byť efektívnejší, musí byť naň poskytnutý vyšší objem prostriedkov, musí reagovať lepšie a rýchlejšie, musí zabrániť duplicitnému vykonávaniu činností a zlému riadeniu. V rámci rozhodovacieho procesu medzinárodných organizácií by členské štáty EÚ mali nástožiť na tom, aby sa v tejto oblasti dosiahol pokrok. Pritom treba venovať pozornosť tomu, aby členské štáty mali pri koordinácii a zosúladovaní prinajmenej rovnako dôležitú úlohu ako Komisia. Bolo by lepšie, keby oznámenie obsahovalo viac odporúčaní v tomto smere. Interakcii medzi Komisiou a členskými štátmi by sa mala venovať primeraná pozornosť pri vývoji politických opatrení na relevantných medzinárodných fórach. Je rozhodujúce, aby EÚ vložila svoju plnú váhu do medzinárodného systému dobrého riadenia (governance). Členské štáty musia posilniť spoluprácu, zlepšiť prípravu svojich návrhov a aktivít v medzinárodných inštitúciách a koordinovať svoje pozície.

3. Závěry a odporúčania: Cesta do budúcnosti

3.1 EHSV zastáva názor, že EÚ môže na internej a externej úrovni prispieť k pokroku sociálnej dimenzie globalizácie.

3.2 Interná úroveň sa vzťahuje na schopnosť EÚ realizovať štrukturálne reformy: EHSV zastáva názor, že úspech lisabonskej stratégie je kľúčom k úspechu špecifického prínosu politiky EÚ k sociálnej dimenzii globalizácie. Len vtedy, ak členské štáty uspejú pri implementácii nevyhnutných štrukturálnych reforiem prostredníctvom vzájomného previazania hospodárskeho rozvoja, zamestnanosti a sociálnej politiky a zároveň pri zabezpečení ekonomickej a sociálnej súdržnosti, môže Európska únia slúžiť ako meradlo na globálnej úrovni. EÚ sa musí naďalej snažiť o elimináciu protekcionistických trendov, ktoré v sa vyskytujú obchodnej politike EÚ, najmä – nie však výlučne – v oblasti poľnohospodárstva, predovšetkým pri spracovávaných výrobkoch, a mala by vo všeobecnosti pripraviť cestu pre obchodnú politiku bez podpory exportu. Európska únia a jej členské štáty musia okrem toho prijať rozhodné opatrenia v súvislosti s výzvami vyvolanými demografickým vývojom (starnutie populácie) a proti permanentne vysokej nezamestnanosti. Aby bolo možné stimulovať trvalo udržateľný nárast zamestnanosti, sú nevyhnutné reformy v systémoch sociálnej ochrany a sociálneho zabezpečenia s cieľom zvýšiť motiváciu pracovať a zredukovať vedľajšie mzdové náklady. Flexibilné úpravy pracovných podmienok sú rovnako dôležité ako adekvátna ochrana ľudí pracujúcich za týchto podmienok ako aj investície do ľudského kapitálu. Rovnako je potrebné vypracovať nové aktívne politiky vo veci hospodárskeho prisťahovalectva, ako to potvrdilo zasadnutie Európskej rady v Solúne a ako navrhovali Komisia a EHSV. Všetky tieto reformy musia byť vypracované starostlivo v spolupráci so zamestnávateľmi a odborovými organizáciami.

3.3 EHSV poukazuje na aktuálnu správu Svetového ekonomického fóra o globálnej konkurencieschopnosti 2003–2004, ktorá oceňuje pozoruhodne dobré výsledky škandinávskych krajín. V týchto krajinách existuje na jednej strane silná tradícia sociálneho trhového hospodárstva, ale na druhej strane tieto krajiny uspeli pri realizácii štrukturálnych reforiem, ktoré sú rozhodujúce pre udržanie základných princípov sociálneho trhového hospodárstva. Toto dokazuje, že európsky sociálny model môže slúžiť ako základ pre úspešné štrukturálne reformy.

3.4 Externá úroveň znamená, že EÚ by mala zohrávať vedúcu úlohu pri zdôrazňovaní významu multilateralizmu a všeobecného systému dobrého riadenia (governance). Kľúčové aspekty sú posilnenie systému medzinárodných organizácií v rámci systému OSN a tlak na lepšie zosúladenie politiky medzi týmito organizáciami a voči inštitúciami z Bretton Woods a WTO. EÚ by sa mala angažovať najmä pri posilňovaní existujúcich noriem sociálneho rozvoja, ako napr. kľúčové pracovné predpisy ILO, dôstojná práca ako globálny cieľ a konvencie OSN o ľudských právach. EÚ by tiež mala spolupôsobiť pri implementácii týchto noriem v členských štátoch OSN do legislatívy i praktického života. Toto by malo zabezpečiť lepšiu integráciu sociálnej dimenzie a dôstojnej práce do jej programov externej spolupráce. Členské štáty EÚ by mali zintenzívniť svoju rozvojovú pomoc.

3.5 EÚ má v tomto kontexte zohrávať úlohu iniciátora a podporovateľa foriem formálneho zastúpenia a konzultácií zamestnávateľských organizácií, odborových organizácií a ostatných relevantných organizácií občianskej spoločnosti v medzinárodných finančných a obchodných organizáciách, ako napr. MMF, Svetová banka a WTO. OECD môže slúžiť medzinárodným organizáciám ako vzor, ktorý už dlhé roky preukazuje svoju užitočnosť.

3.6 Komisia a členské štáty by v úzkej spolupráci mali starostlivo zvážiť návrh WCSDG na vytvorenie Rady pre hospodárstvo a sociálnu bezpečnosť. Toto je jedno z najdôležitejších odporúčaní na vytvorenie skutočných riadiacich štruktúr na globálnej úrovni, pretože WCSDG potrebu dosiahnuť presvedčivú rovnováhu medzi hospodárskou a sociálnou politikou na dosiahnutie dohodnutých cieľov. Mali by tiež venovať primeranú pozornosť každému serióznemu úsiliu o reformy a posilnenie potenciálu Hospodárskej a sociálnej rady (ECOSOC) OSN a revízii jeho úlohy pri celosvetovej koordinácii politík v hospodárskej a sociálno-politickej oblasti, ktorá sa ešte nepresadila v praxi. Ak by mala byť inštitúcia ECOSOC prisúdená väčšia dôležitosť, bude EHSV hľadať spôsoby a cesty, ako možno ešte lepšie artikulovať záujmy a názory európskej organizovanej občianskej spoločnosti prostredníctvom rady ECOSOC v rámci systému OSN.

3.7 Európska komisia a Rada ministrov by mala prijať správu, ktorú vypracoval WCSDG, že dôstojná práca je rozhodujúcim nástrojom v boji proti chudobe. Tieto inštitúcie by mali propagovať dôstojnú prácu ako globálny cieľ, ktorý by mala zohľadniť aj OSN pri hodnotení Deklarácie milénia a Rozvojových cieľov milénia.

3.8 Jedno z najsilnejších posolstiev WCSDG je urgentný apel na vlády, aby skoorinovali a sformulovali zosúladené politiky s medzinárodnými finančnými inštitúciami (MFI), WTO a ILO a zároveň medzi nimi. Predpokladom takejto spolupráce a zosúladenia je podobný postup vlád na národnej úrovni. Vlády by mali prestať so súčasou praxou, t.j. že zástupcovia v MFI dostávajú inštrukcie prevažne z ministerstiev financií, vo WTO z ministerstiev obchodu alebo priemyslu a v ILO z ministerstiev práce, sociálnych vecí a zamestnanosti. EHSV dôrazne navrhuje, aby Komisia a Rada ministrov zvážila myšlienku, aby si vlády členských štátov, ktoré majú hospodársku a sociálnu radu, vyžiadali stanovisko týchto rád v súvislosti so spôsobmi a prostriedkami, ako realizovať túto spoluprácu a zosúladenie na národnej úrovni. Vlády členských štátov, ktoré nemajú hospodársku a sociálnu radu, by mohli

poziadať najreprezentatívnejšie organizácie zamestnávateľov a odborových zväzov v svojich krajinách alebo využiť existujúce poradenské štruktúry, v ktorých občianska spoločnosť participovala na príprave Sociálneho summitu OSN a Sociálneho summitu +5.

3.9 Komisia by v spolupráci s členskými štátmi mohla ísť o krok ďalej pri podpore efektívnejšieho dialógu medzi ILO a WTO (a v konečnom dôsledku aj medzi ILO a MMF a tiež ILO a Svetovou bankou), než ako navrhla v časti 5.5 oznámenia. WTO (ktorá doteraz veľmi odolávala myšlienke venovať pozornosť sociálnej dimenzii politík v jej pôsobnosti), MMF a Svetová banka by mohli na základe mandátu udeleného príslušnými členskými štátmi vytvoriť koordinačné orgány s ILO, v ktorých by mohla byť zabezpečená integrácia sociálnej dimenzie do ich práce a tiež monitorovanie vývoja. Napr. uplynutím platnosti zmluvy o textile a odevoch (Agreement on Textiles and Clothing – ATC) WTO ku koncu roku 2004 sú mnohé krajiny vyvážajúce textilné výrobky konfrontované s akútnymi problémami a veľkými stratami pracovných miest. Komplexný charakter tohto problému ponúka riešenie vo forme iniciatívy politickej koherencie, do ktorej by sa mali zapojiť všetci zúčastnení aktéri – WTO, Svetová banka, MMF, ILO a ostatné relevantné organizácie OSN, pričom by anticipovali sociálne a ekonomické dopady a navrhli opatrenia, ktoré by vlády postihnutých štátov mali prijať, spolu s medzinárodnou pomocou.

3.10 EÚ by sa mala naďalej zasadzovať o zahrnutie kľúčových noriem upravujúcich pracovné podmienky ako referenčných hodnôt do periodického vyhodnocovania obchodnej politiky členských štátov WTO na základe vlastného príkladu z októbra 2004. EHSV zastáva názor, že by bolo vhodné, keby mal zastúpenie v delegácii Komisie pri takomto budúcom vyhodnovení obchodnej politiky. Komisia by mala tiež nabádať hlavných obchodných partnerov, aby sa zapájali do tohto vyhodnocovania obchodnej politiky.

3.11 EHSV zastáva názor, že myšlienka WCSDG o vytvorení „Fóra globalizačnej politiky“ v rámci OSN pri zapojení inštitúcií multilaterálneho systému a iných organizácií, skupín a jednotlivcov, ktorí sa zaoberajú sociálnou dimenziou globalizácie, je zaujímavá, ale v súčasných podmienkach by realizácia takéhoto projektu bola príliš ambiciózná. Keď vlády s plnou vážnosťou začnú koordinovať a zvýšia koherenciu ich politík v MFI, WTO a ILO a keď sa na tomto základe začne lepšia spolupráca medzi týmito medzinárodnými inštitúciami, potom dozrie čas, aby bol tento návrh opätovne seriózne zvážený.

V Bruseli 9. marca 2005

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Anne-Marie SIGMUND